

ARBETS- OCH ETABLERINGSENHETENS HANDLINGSPLAN FÖR BARNETS RÄTTIGHETER

2024-00007
2024-02-07

Inledning

Barnkonventionen kräver att barns behov av trygghet och skydd tillgodoses av samhället samtidigt som barn ska respekteras och ha möjlighet att själva kunna påverka sitt liv. Beslut som berör barn ska utgå utifrån principen om barnets bästa. Det innebär att arbets- och etableringsenheten i sitt arbete med att stödja nämnden för arbete och försörjnings målgrupper ska motverka diskriminering och säkerställa att alla barn behandlas och bemöts likvärdigt och erbjuds likvärdig service.

Hänsyn ska tas till att vissa barn och vissa grupper av barn är särskilt utsatta och har sämre förutsättningar att få sina rättigheter tillgodosedda.

En analys av eventuella konsekvenser för barn tydligt ska framgå vid alla beslut som direkt eller indirekt rör barn. Kontinuerlig samverkan inom kommunen och med externa aktörer, så som regionen och civilsamhället, är en förutsättning för att barnkonventionen och barns rättigheter ska kunna realiseras.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling år 1989. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och förband sig därmed att förverkliga den. I barnkonventionens 54 artiklar beskriver 41 artiklar de rättigheter som alla barn ska ha och de övriga hur stater ska arbeta med barnkonventionen. Barnkonventionens artiklar är ömsesidigt beroende av varandra vilket innebär att konventionen är odelbar och artiklarna måste tolkas i förhållande till varandra.

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Som lag är barnkonventionen direkt tillämplig i svensk domstol och har företräde över regler och bestämmelser som inte är lagstadgade. Barnkonventionen är inkorporerad i svensk lagstiftning, bland annat i skollagen, patientlagen, föräldrabalken, utlänningslagen, tandvårdslagen, socialtjänstlagen, lagen om särskilda bestämmelser för vård av unga (LVU) och lagen om stöd av service till vissa funktionshindrade (LSS).

De grundläggande principerna i barnkonventionen

Fyra av artiklarna, de så kallade grundläggande principerna, är styrande för tolkningen av övriga artiklar men har också en egen självständig betydelse.

Artikel 2 - Varje barn har samma rättigheter och lika värde

Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn samma rättigheter och lika värde oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 3 – Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 6 - Varje barn har rätt till liv och utveckling

Konventionsstaterna erkänner varje barns inneboende rätt till liv.

Konventionsstaterna ska till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.

Artikel 12 - Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Förutom grundprinciperna är även följande artiklar viktiga utgångspunkter för arbetet med barnets rättigheter inom arbets- och etableringsenhetens verksamheter:

- *Artikel 13 - Varje barn har rätt till yttrandefrihet, att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter.*
- *Artikel 16 – Barn har rätt till ett privatliv.*
- *Artikel 18 – Barnets föräldrar eller vårdnadshavare har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.*
- *Artikel 19 - Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande.*
- *Artikel 23 - Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor.*
- *Artikel 24 – Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt rehabilitering*
- *Artikel 26 – Barn har rätt till social trygghet och statligt stöd, ifall föräldrar eller annan vårdnadshavare saknar tillräckliga resurser.*
- *Artikel 27 - Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad kläder och mat.*
- *Artikel 28 – Barn har rätt till utbildning.*
- *Artikel 31 - Varje barn har rätt till lek, fritid, kultur och vila.*

Nationell strategi för att stärka barns rättigheter i Sverige

Riksdagen antog år 2010 en ny Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Strategin består av följande nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barns rättigheter:

1. All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
2. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.

3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
4. Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
5. Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.
6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.
7. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
8. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
9. Beslut och åtgärder som rör barn ska följas och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Barnkonsekvensanalyser

Barnets rättigheter ska beaktas vid alla kommunala beslut. I ärenden som arbets- och etableringsenheten ansvarar för inom nämnden för arbete och försörjnings verksamhetsområden ska därför en barnkonsekvensanalys göras i beredning av ärenden, såväl inför beslut som berör individer som grupper av barn.

Enligt FN är alla under 18 år att betrakta som barn. I beslutsunderlag ska det tydligt framgå om beslutet rör barn, hur barns rättigheter påverkas av beslutet, vad som bedöms vara barnets bästa samt hur detta har beaktats.

Åtgärder

Åtgärderna i arbets- och etableringsenhetens handlingsplan utgår från principerna i den nationella strategin. Arbets- och etableringsenheten och ytterst nämnden för arbete och försörjning, har som uppgift att säkerställa och ansvara för att beslut som berör barn överensstämmer med barnkonventionen och regeringens strategi för att stärka barnets rättigheter.

Uppföljning

Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv. Uppföljning av arbetet med att stärka barnets rättigheter sker varje år i februari och presenteras för nämnden för arbete och försörjning i samband med årsboks slutet. Nämndens ansvar är att följa och övervaka att beslut och åtgärder som berör barn följs upp och utvärderas.